

Yleisradio Oy
PL 94
00024 Yle

KAUPALLISET VIESTIT YLEISRADION OHJELMISTOSSA

Asian tausta ja säännökset

Viestintävirasto sai yhteydenoton, jonka mukaan Yleisradion TV2:n esittämässä Emma gaala -ohjelmassa oli Sony PlayStationin piilomainontaa.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 §:n mukaan Viestintävirasto valvoo kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Lakia sovelletaan myös Yleisradio Oy:öön. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 21 § 1 momentin mukaan televisio- ja radiomainokset on voitava tunnistaa mainoksiksi. Ne on erotettava muusta ohjelmistosta kuva- tai äänitunnisteella. Lain 21 § 5 momentti kieltää piilomainonnan.

Viestintäviraston valvomien säännösten ohella Yleisradio Oy:stä annettu laki sisältää tarkemmat säännökset Yleisradio Oy:n toiminnasta. Lain 12 §:n mukaan Yleisradio Oy ei saa lähettää mainontaa televisio-ohjelmistojensa yhteydessä. Edelleen säännös kieltää yhtiötä tuottamasta sponsoroitua ohjelmaa.

Yleisradion selvitys

Viestintävirasto pyysi yhteydenoton vuoksi selvitystä Yleisradio Oy:ltä. Selvityksessään 10.3.2004 Yleisradio Oy kertoo, että tarkoituksena oli tavoittaa nuori yleisö heidän omassa maailmassaan. Lavastajat ja graafikot loivat ohjelman pelimaailman muistuttamaan oikeaa pelimaailmaa. Mitään pelejä ei käytetty ohjelmassa sellaisenaan. Kyseessä ei ollut minikäänlainen piilomainonta tai sponsorointi. Television ohjelmatoiminnassa ei mahdollista täysin välttää tuotemerkkien näkymistä, mutta tällä ei kuitenkaan ole muodollisesti eikä käytännössä mitään tekemistä tarkoituksellisen piilomainonnan kanssa.

Viestintäviraston arvio

Viestintävirasto on tutustunut Yleisradio Oy:n selvityksen liitteenä toimittamaan näytenuhaan Emmagaala 2004, 21.2.2004. Näytenuhan ohjelmassa on tuotu esiin Sony PlayStationia ilman, että tuotemerkillä olisi ilmeistä liityntää itse ohjelman sisältöön. Ohjelman grafiikassa on käytetty Sony PlayStationin grafiikkaa, ohjelman alkaessa PlayStation mainitaan nimeltä ilmeisesti imitoiden PlayStation pelikonsolin käynnistymistä ja takahuoneessa kuvataan PlayStation pelikoneita. Lisäksi pal-

kintojenjakopöytä on lavastettu PlayStation peliohjaimen näköiseksi ja palkintojen jakajat ilmoittavat voittajat painamalla peliohjaimen painikkeita.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain perusteluissa (HE 34/1998, s. 35) määritellään laissa kielletty piilomainonta seuraavasti:

"Piilomainonnalla tarkoitetaan tässä laissa tavarantekijän ja palvelujen tarjoajan tavaroiden, palvelujen, nimen, tavaramerkin tai toiminnan sanallista tai kuvallista esittämistä ohjelmissa, jos lähetystoiminnan harjoittajan tarkoituksena on käyttää kyseistä esittämistä mainostarkoituksessa ja jos esittäminen voi johtaa yleisöä harhaan sen luonteen suhteen. Tällaista esittämistä pidetään tarkoituksellisena erityisesti silloin, kun se tehdään maksua tai muuta vastiketta vastaan. Pykälän 5 momentti kieltää piilomainonnan. Määräys ei kuitenkaan koski tavaroiden tai palvelujen esittämistä silloin, kun tarkoituksena on jakaa yleistä informaatiota, tai silloin kun tavaroiden tai palvelujen esittely on välttämätöntä ohjelman toteutuksen kannalta, kuten esimerkiksi erilaisten kilpailujen yhteydessä tai elokuvia tai kirjoja esittelevien ohjelmien yhteydessä."

Yleisradio Oy on Emmagaala ohjelmassa tuonut esiin Sony PlayStation tuotemerkkiä ilman, että tarkoituksena olisi ollut jakaa yleistä informaatiota tai että tuotemerkin esittely olisi ollut tarpeen ohjelman toteutuksen kannalta. Tuotemerkin esittäminen on voinut johtaa yleisöä harhaan sen luonteen suhteen. Yleisradio Oy:n antamasta selvityksestä tai muistakaan seikoista ei kuitenkaan ilmene että Yleisradio olisi esittänyt tuotemerkkiä mainostarkoituksessa. Tämänkaltaisen ohjelman sisällön kannalta perusteeton tuotemerkin, tavarantekijän, palvelun tai vastaavan esittäminen ohjelmassa on kuitenkin omiaan antamaan sellaisen kuvan, että Yleisradio rikkoisi sille säädettyä mainonnan kieltoa sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mainonnan ja ohjelmiston erottamista koskevia säännöksiä. Viestintävirasto kehottaa Yleisradiota vastaisuudessa kiinnittämään erityisesti huomiota tuotemerkkien esittämiseen ohjelmistossa.

Yksikön päällikkö

Merja Saari

Ylitarkastaja

Ilona Kurki-Suonio

Tiedoksi

kuluttaja-asiamies